

Rohkeasti uusille teille

Eeva Kangasmaa-Minn lähti nuorena suomen kielen maisterina rohkeasti Yhdysvaltoihin jatkamaan opintojaan. Siellä hän omaksui uudenlaisen tieteellisen tarkastelutavan ja oli yksi ensimmäisistä, jotka sovelsivat ensin strukturalismin, sitten generatiivisen kieliopin mukaisia menetelmiä suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Ennakkoluuloton tutkimusaiheiden ja tieteellisten menetelmien kokeilija hän on ollut myöhemminkin. Tiennäyttäjänä häntä voi pitää myös toisessa mielessä: hän on Suomen ensimmäinen fennougristiikasta väitellyt nainen, ja kun hän vuoden 1967 alusta sai nimityksen suomen kielen apulaisprofessoriksi, hänestä tuli ensimmäinen nainen suomen ja sen sukukielten professorikunnassa. Hänen elämänsä ei muutenkaan ole ollut tavanomainen.

Eeva Kangasmaa-Minn syntyi 14. huhtikuuta 1919 Lempäälässä, jossa hän koululaisena vietti kesänsä, mutta hänen kasvu- ja opiskelukaupunkinsa oli vankasti Turku. Tultuaan ylioppilaaksi Turun tyttölyseosta 1938 hän ryhtyi opiskelemaan Turun yliopistossa. Suomen kieli ja sen sukukielet -nimisen oppiaineen lisäksi hänen aineyhdistelmänsä kuuluivat yleinen historia sekä kotimainen ja yleinen kirjallisuus, joista kaikista hän suoritti ylimmän arvosanan. Hänen pro gradu -tutkielmansa käsitteli tempusten käyttöä Eerik Sorolaisen 1614 ilmestyneessä katekismuksessa. Filosofian kandidaatiksi hän valmistui 1945.

Eeva Kangasmaa-Minn pätevoityi aluksi äidinkielen ja historian lehtoriksi suorittamalla opetusharjoittelun Tyttönormaalilyseossa ja Suomalaisessa normaalilyseossa. Opetusnäytteet suomen kielen vanhemman ja nuoremman lehtorin virkoja varten hän antoi Tyttönormaalilyse-

ossa 1951 saaden arvosanan laudatur. Lukuvuoden 1949—1950 hän hoiti historian ja yhteiskuntaopin vanhemman lehtorin virkaa entisessä koulussaan Turun tyttölyseossa.

Ratkaisevaa Eeva Kangasmaa-Minnin elämänkulun ja tutkijanuran kannalta oli, että hän 1950-luvun alussa hakeutui ASLA-stipendiaatiksi Yhdysvaltoihin. Tämä mahdollisuus oli juuri avautunut, ja lähtiessään 1951 Yhdysvaltoihin Eeva Kangasmaa oli stipendiaattien toista vuosiker-tää. Yhdysvalloissa hän yhtenä ensimmäisistä suomalaisista perehtyi yleiseen kielitieteeseen ja erityisesti amerikkalaiseen strukturalismiin. Mutta työskentely Yhdysvalloissa oli hänen uralleen käänteentekevää myös tutkimuskohteen kannalta: paradoksaalista kyllä hän siellä löysi tutkimuskohteeseen marin kielen. Koko hänen elämänsä vaikutti ratkaisevasti se, että hän Yhdysvalloissa tapasi puolisonsa, matemaatikon ja tähtitieteilijän Hokee Minnin.

Eeva Kangasmaa-Minn opiskeli aluksi vuoden Yalen yliopistossa ja hakeutui sitten Indianan yliopistoon Bloomingtoniin. Siellä hän kielitieteellisten jatko-opintojen ohessa toimi ensin suomen kielen opettajana, sitten tutkijana uralilaisten kielten tutkimusohjelmassa. Professori Thomas Sebeokin johdolla oli käynnissä laaja marin kielen tutkimushanke, jonka osaltaan mahdollisti syntyperäinen itämarilainen kielenopas Ivan Jevski. Tähän hankkeeseen Eeva Kangasmaa-Minn osallistui, ja Jevskin aineistosta hän myös kirjoitti amerikkalaisen väitöskirjansa. Yhden kesälukukauden hän harjoitti opintoja Chicagon yliopiston kielitieteen laitoksessa.

Bloomingtonissa Eeva Kangasmaa-Minn 1953 suoritti Master of Arts -tutkinnon. Hänen tutkielmansa ”The So-Called Past Tenses in Cheremis” julkaistiin myöhemmin (1960) sarjassa *American Studies in Uralic Linguistics*; suomeksi sen aihepiiristä ilmestyi 1959 artikkeli ”Tšeremissin perfekti” (Sananjalka 1). Filosofian tohtoriksi Eeva Kangasmaa-Minn väitteli Indianan yliopistossa 1955; väitöskirja ”Studies in Cheremis 4: Derivation” julkaistiin seuraavana vuonna (*International Journal of American Linguistics*). Eeva Kangasmaa-Minnin molemmat Yhdysvalloissa valmistuneet tutkimukset viittaavat hänen myöhempien töidensä suuntaan: verbisyntaksi ja -semantiikka, erityisesti ajan ja as-

pektin kysymykset ovat kiinnostaneet häntä myöhemminkin, ja monissa tutkielmissaan hän on käsitellyt myös suomalais-ugrilaista johto-oppia. Tosin hän on myöhemmissä töissään katsonut derivaatiotakin ensisijaisesti syntaktis-semanttisesta näkökulmasta olematta kiinnostunut morfologisesta puolesta, joka väitöskirjassa on etusijalla.

Suomeen Eeva Kangasmaa-Minn palasi 1956. Tosin hän vielä lukuvuoden 1960—1961 vieraili apulaisprofessorina Indianan yliopistossa. Työsuhteen Turun yliopistoon hän oli tavallaan solminut jo ennen Yhdysvaltoihin lähtöään, sillä hän oli 1947—1951 tarkastanut harjoitusaaineita lääketieteellisessä tiedekunnassa. Yliopiston suomen kielen lehtoriksi hänet nimitettiin 1957. Suomen kielen apulaisprofessorin virkaa hän oli hoitanut jo useaankin otteeseen, kun hän alkuvuodesta 1966 väitteli Turun yliopistossa ja sai vuoden 1967 alusta nimityksen suomen kielen apulaisprofessoriksi. Suomen kielen tai suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen professorin virkaa hän oli hoitanut yhteensä useita vuosia, kun hänet vuoden 1980 alusta nimitettiin kutsusta henkilökohtaiseksi ylimääräiseksi professoriksi, opetusalanana fennougristiikka ja yleinen kielitiede. Tästä virasta Eeva Kangasmaa-Minn siirtyi eläkkeelle keväällä 1986. Sen jälkeen hänen asiantuntemustaan on käytetty hyväksi tuntiopetuksessa.

Turun yliopistoa Eeva Kangasmaa-Minn on palvellut myös monissa luottamustehtävissä, kuten suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen johtajana 1977—1978 ja humanistisen tiedekunnan varadekaanina 1979—1982. Tieteellisiä ja henkilökohtaisia yhteyksiä hän on pitänyt yllä paitsi Yhdysvaltoihin myös Viroon ja Unkariin, joihin hän on tehnyt opinto- ja esitelmämatkoja. Niin ikään hän on vierailut opettajana ja tutkijana Leningradin, Münchenin, Lontoon, Amsterdamin ja Groningenin yliopistoissa. Turun fennougristikongressissa 1980 hän toimi kordinaattorina kielitieteellisessä symposiumissa, jonka teemana oli sanamuodostuksen produktiivisuus. Tohtorinväitöksen virallisena vastaväittäjänä hän on ollut paitsi Matti Suojasen (1977) ja Valma Yli-Vakkurin (1986) väitöksissä Turun yliopistossa myös Anne Nesserin väitöksessä Upsalan yliopistossa (1986).

Oman suomalaisen väitöskirjansa aiheeksi Eeva Kangasmaa-Minn

valitsi suomalais-ugrilaisen genetiivin. Kuten hän toteaa, genetiivin ongelmia ratkottaessa marin kieli on avainasemassa: tässä kielessä genetiivi on säilynyt järjestelmällisenä, muista sijoista muodollisestikin erottuvana kategoriana. Väitöskirjassaan "The Syntactical Distribution of the Cheremis Genitive I" (1966) hän distributionaalista menetelmää hyödyntäen analysoi marin genetiivin välittömät adnominaaliset käyttötavat. Vuonna 1969 ilmestyneessä jatko-osassa (SUST 146) analyysin kohteena ovat välillinen adnominaalinen genetiivi ja adverbaalinen genetiivi, ja tähän osaan sisältyvät koko tutkimuksen johtopäätökset. Marin adverbaalinen genetiivi osoittaa selvästi, että genetiivin päätteellä ei ole omaa semanttista sisältöä vaan genetiivimuodon merkitys riippuu pelkästään kyseisen sanan merkityksestä. Sen sijaan genetiivin päätteellä on kieliopillinen tehtävä: se liittää nominin tai verbin verbin määritteeksi. Adnominaalisessa genetiivissä päätteeseen tehtävänä vastaavasti on liittää elollistarkoitteinen substantiivi toiseen substantiiviin. Liitto saa possessiivisen merkityksen, koska elollistarkoitteisen substantiivin semanttinen suhde toiseen substantiiviin tavallisesti on hallussapidon, haltuunsaannin tai menetyksen suhde. Näin marin genetiivi osoittautuu puhtaasti kieliopilliseksi sijaksi eikä anna tukea käsitykselle, että adnominaalinen ja adverbaalinen genetiivi (genetiivi ja instruktiivi) olisivat eri alkuperää. Liioin ei saa tukea käsitys, että genetiivi olisi kehittynyt possessiivisesta adjektiivista.

Genetiiviä ja siihen liittyviä kysymyksiä Eeva Kangasmaa-Minn on lisäksi käsitellyt useissa artikkeleissa: "Adverbaalisesta genetiivistä" (Sananjalka 8, 1966), "Genetiivi tšeremissin sijasyteemissä" (väitöstilaisuuden lectio praecursoria, Sananjalka 9, 1967), "The Category of the Adnominal Genitive in Cheremis" (Helsingin fennougristikongressissa 1965 pidetty esitelmä, Congressus secundus internationalis fennougristarum, Pars I, 1968), "Über die Beziehungen zwischen Genitiv und Possessivadjektiv im Tšeremissischen" (FUF XXXVII, 1969), "Types of Nominal Sentences in Cheremis" (SUSA 70, 1969), "Contrast of Animate vs. Inanimate in the Finno-Ugric Case Systems" (10. yleisessä lingvistikongressissa Bukarestissa 1967 pidetty esitelmä, Actes du Xe Congrès International des Linguistes Bucarest, 1970), "Genetiivin funk-

tioista" (Sananjalka 14, 1972), "Genitiv und Lativ, Adjektiv und Plural" (FUF XL, 1973). Genetiivi nimenomaan subjektin edustajana on esillä myös artikkeleissa "Agenttirakenteen syntaktista taustaa" (Sananjalka 11, 1969) ja "Über die Nominalisierung des Satzes im Tšeremissischen" (Uralilaisten kielten syntaksin symposiumissa Göttingenissä 1969 kutsusta pidetty esitelmä, Symposion über Syntax der uralischen Sprachen, Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen, 1970). Monet näistä artikkeleista laajenevat useita suomalais-ugrilaisia kieliä koskeviksi. Esimerkiksi "Adverbaalisesta genetiivistä" perustuu laajaan itämerensuomalaiseen aineistoon, ja huomioon otetaan marin lisäksi saame ja mordva. Artikkelissa "Genitiv und Lativ, Adjektiv und Plural" kirjoittaja analysoi *n*, *k* ja *j*-suffiksien käyttöä koko kielikunnassa. Artikkelit syventävät merkittävästi edellytyksiämme myös suomen syntaksin ymmärtämiseen.

Marin lauseopin muita ongelmia koskevat "Tšeremissin kaksoisobjekti" (Paavo Siron juhlaKirja, Acta Universitatis Tamperensis A 26, 1969) ja "Negation in Cheremis" (Tallinnan fennougristikongressissa 1970 pidetty esitelmä, Congressus tertius internationalis fenno-ugristarum, Pars I, 1975). MA-tutkielmansa aihepiiriin Eeva Kangasmaa-Minn palasi 1970-luvulla Aurélien Sauvageot'n juhlaKirjassa ilmestyneessä artikkelissaan "Les rapports temporels dans le système verbal du tchéremisse (mari)" (Études Finno-Ougriennes XIII, 1979).

Eeva Kangasmaa-Minn siis kuului ensimmäisiin, jotka tietoisesti sovelsivat amerikkalaisen strukturalismin metodisia periaatteita suomalais-ugrilaiden kielten tutkimukseen. Myös generatiivisesta ajattelutavasta hän sai vaikutteita jo paljon ennen, kuin se tuli Suomessa keskustelun aiheeksi. Hänen kieliopillisessa ajattelussaan semantiikka, syntaksi, sananmuodostus ja taivutus eivät ole eristyksissä vaan kuuluvat kaikki samaan kokonaisvaltaiseen järjestelmään. Tämä näkyy selvästi jo varhaisesta artikkelista "Verbi- ja objektikategorioiden keskinäisistä suhteista" (Sananjalka 10, 1968). Se on huomatakseni ensimmäinen tutkimus, jossa suomen sananjohtoa katsotaan selvästi syntaksinkin näkökulmasta. Eeva Kangasmaa-Minn analysoi siinä järjestelmällisesti johdinsuffiksien vaikutusta verbien syntaktiseen käyttäytymiseen. Siinä

hän samalla ensi kerran suomalaisessa kirjallisuudessa esittää sittemmin hyvin käyttökelpoiseksi osoittautuneen johtimien jaon muuntajiin ja modifioijiin.

Generatiivisen teorian suuntauksista Eeva Kangasmaa-Minnin ajatteluun on vaikuttanut erityisesti sijakielioppi John M. Andersonin kehittämässä muodossa. Andersonin lokalistisen teorian valossa hän on selvittellyt toisaalta verbisyntaksin, toisaalta sananmuodostuksen kysymyksiä, jotka monin tavoin nivoutuvatkin yhteen.

Eeva Kangasmaa-Minniä ovat askarruttaneet sellaiset verbisyntaksin ja -semantiikan peruskysymykset kuin aktiivin ja passiivin suhde sekä aikamuotojen, aspektien ja teonlaatujen yhteispeli. Passiivin ongelmia ja erityisesti suomen passiivin erikoispiirteitä hän on käsitellyt artikkeleissa "On Personal Passive Constructions in Finnish" (Explanations Et Tractationes In Honorem Hans Fromm, München 1979) ja "Suomen kielen persoonallisesta passiivista" (Sananjalka 22, 1980). Molemmissa artikkeleissa on puhe paljosta muustakin kuin vain suomen persoonallisen passiivin katkelmista.

Anderson sovelsi lokalistista teoriaansa erityisesti baskin aspektisuhteisiin. Eeva Kangasmaa-Minnin käsissä se osoittautuu oivaksi avaimeksi suomen ja muidenkin suomalais-ugrialaisten kielten nomini- ja verbikategorioiden yhteispelin sekä tempus- ja aspektisuhteiden ymmärtämiseen. Kuten kirjoittaja huomauttaa, verbimuotoon sisältyy toiseen ajankäsitteeseen suhteuttavan aspektin ohella myös sisäinen aspekti, joka sääntelee verbin suhteita sen hallitsemiin piilokategorioiden. Suomen kielessä tästä näkyvänä merkinä ovat olo- ja muutossijojen samoin kuin subjekti- ja objektikategorioiden vaihtelut. Aspektieroja ja niiden vaikutusta tästä näkökulmasta käsittelee artikkeli "Verbien sisäisestä aspektista" (Sananjalka 20, 1978). Erityisen kiinnostavia ovat suomen infiniittimuodot, ne kun jo itsessään useimmiten sisältävät lokaaliseen suhteeseen viittaavan aineksen. Juuri infiniittimuodot ovat keskeisenä tarkastelukohteena artikkeleissa "Ajan ja paikan lokaliteetista" (Rakenteita, Turku 1978) ja "Deverbaalien lausedynamiikkaa" (Virittäjä 1980), ja Eeva Kangasmaa-Minnin myöhemmissäkin aika- ja aspektisuhteita koskevissa kirjoituksissa niillä on tärkeä sija. Perin tarpeellista tempuk-

sen, aspektin ja teonlaadun käsitteisiin liittyvää terminologista selvitteilyä sisältää artikkeli ”Suomen verbi-ilmausten kvantiteetista ja kvaliteetista” (Virittäjä 1985).

1980-luvulla on Pohjoismaiden aspektintutkijoiden kesken ollut yhteistyötä, johon Eeva Kangasmaa-Minn on aktiivisesti osallistunut. Omien tutkimustensa keskeisiä tuloksia hän on koonnut kahteen merkittävään esitelmään, jotka on julkaistu tämän yhteistyön puitteissa: ”Tense, Aspect and Aktionsarten in Finno-Ugrian” (Aspect Bound, Dordrecht 1984) ja ”Case and Aspect in Finnish” (Proceedings of the Second Scandinavian Symposium on Aspectology, Uppsala 1989). Edellisessä hän kiinnittää huomiota erityisesti derivaation ja konjugaation kiinteisiin yhteyksiin suomalais-ugrilaisissa kielissä ja tähdentää sitä, että aspekti näissä kielissä on yleensä semanttinen kategoria, joka ei ilmene itse verbistä vaan sen hallitsemista nominikategorioista. Esimerkiksi suomessa olisikin paremmin paikallaan puhua ilmauksen aspektista kuin verbin aspektista. Jälkimmäisessä esitelmässä hän päätyy lopputulokseen, että suomen infiniittimuotojen järjestelmä tunnuksineen ja sijapäätteineen jokseenkin läpinäkyvästi kuvastaa Andersonin esittämää relatiivisen aspektin kolmijakoa progressiiviseen, retrospektiiviseen ja prospektiiviseen aspektiin.

Eeva Kangasmaa-Minnin syntaktisille tarkasteluille antaa historiallista syvyyttä ja sen myötä vakuuttavuutta suomalais-ugrilainen vertailuaineisto. Tempus- ja aspektijärjestelmien kehitystä koko kielikunnassa käsittelee runsassisältöinen artikkeli ”Suomalais-ugrilaisia aikasuhteita” (Sananjalka 30, 1988).

Monissa mainituista artikkeleistaan Eeva Kangasmaa-Minn käsittelee tai ainakin sivuaa myös sananjohtoa. Toisaalta hänen sananjohdolle omistetuissa tutkimuksissaan on hänen kokonaisvaltaisen näkemyksensä mukaisesti aina syntaktinenkin näkökulma.

Artikkelissa ”Primaaristen johdinainesten funktioista” (SUST 150, 1973) Eeva Kangasmaa-Minn funktionaalisiin perustein kritikoi perinnäistä tapaa jakaa suomalais-ugrilaiset johtimet denominaalisiin ja deverbaalisiin nomininjohtimiin sekä denominaalisiin ja deverbaalisiin verbinjohtimiin. Jako nominin- ja verbinjohtimiin on kyllä mielekäs,

mutta jako denominaalisiin ja deverbaalisiin harhaanjohtava: se korostaa liiaksi kantasanan sanaluokkaa ja pirstoo sellaisten johtimien käsittelyn, jotka voivat liittyä sekä nomini- että verbikantaan. Se ei myöskään tee oikeutta sille seikalle, että deverbaalisissa verbinjohtimissa on muuntajasuffikseja, joilla on huomattava syntaktinen vaikutus: ne tekevät intransitiiviverbistä transitiivisen ja transitiiviverbistä refleksiivisen. Omasta puolestaan kirjoittaja ehdottaa jaottelua, jossa päähuomio kiintyy itse johtimen funktioon ja kantavartalon funktio jää toissijaiseen asemaan. Primaarien suomalais-ugrialaisten johtimien ryhmittelyperiaatteita hän kehittää edelleen artikkelissa ”On the Principles of Finno-Ugric Derivation” (Alo Raunin juhlaKirja, Indiana University Uralic and Altaic Series, Vol. 131, 1977). Perusjako käy siinä muuntajien ja modifioijien kesken. Artikkelissä sisältyy myös katsauksen johdettujen nominien ja verbien funktionaalisiin ja semanttisiin luokkiin ja esimerkkejä syvärakennekuvauksista. Yhdestä runsaskäyttöisestä primaarista verbinjohtimesta Eeva Kangasmaa-Minn on julkaissut erikoistutkimuksen: ”On the Causative *t* in the Finno-Ugric Verb Derivation” (Wolfgang Schlachterin juhlaKirja, Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica, Band 12. 1979).

Eeva Kangasmaa-Minn on tutkinut yleiskielitieteellistä taustaa vasten myös yhden kielen eli suomen sananjohtoa. Eräänlainen pohjatyö johto-opin tarkastelulle on artikkeli ”Verbien piiloderivaatiosta” (Sananjalka 19, 1977), jossa hän analysoi suomen johtamattomien verbien merkityksiä sijakieliopin menetelmin. Samoin sijakieliopin perustalle rakentuu Eeva Kangasmaa-Minnin kokonaiskuvaus suomen sananjohtojärjestelmästä, kolmiosainen artikkelisarja ”Derivaatiokielioppia” (Sananjalka 24, 25, 26; 1982, 1983, 1985). Sen ensimmäinen osa käsittelee verbijohdoksia. Alkajaisiksi kirjoittaja täsmentää aiemmin käyttämäänsä johtimien jakoa muuntajiin ja modifioijiin jakamalla muuntajien luokan kahtia: muuttajiin ja muuntajiin. Muuttajia ovat ne suffiksit, jotka siirtävät kantasanan pääkategoriasta toiseen, siis verbin nominiksi ja päinvastoin. Muuntajat operoivat pääkategorioiden sisällä, mutta niillä on merkittäviä syntaktisia vaikutuksia: ne tekevät esimerkiksi transitiiviverbistä intransitiivisen tai substantiivista adjektiivin. Modifioija-

johtimet vaikuttavat verbien piirissä aspektiin ja verbiprosessin laatuun, nominien piirissä niiden keskeisiä funktioita ovat deminutiivinen (substantiivit) ja moderatiivinen (adjektiivit). Artikkelisarja keskittyy erityisesti niihin johtoprosesseihin, joilla on syntaktisia ulottuvuuksia, eli muuttajasuffiksien sekä verbejä ja adjektiiveja tuottavien muuttajasuffiksien toimintaan.

Olen yrittänyt kuvailla vain Eeva Kangasmaa-Minnin artikkelituo-
tannon keskeisiä juonteita. Paitsi keskeisaloilla hänen virkeä tutkijan-
mielensä on liikkunut monilla syrjäpoluilla. Hän on artikkeleissaan kä-
sitellyt lauseanalyysin lievekysymyksiä (Virittäjä 1967), runoa kielimuo-
tona (Sananjalka 12, 1970), ylioppilasaineiden syntaktisia ja semanttisia
anomalioita (Sananjalka 17, 1975) ja suomen sjarunsautta (Academia
Scientiarum Fennica, vuosikirja 1982—1983). Jäähvyäisluennossaan
hän puolusti possessiivisuffikseja (Sananjalka 28, 1986).

Akateemisena opettajana Eeva Kangasmaa-Minn tietysti on joutu-
nut käsittelemään myös äänneopin kysymyksiä. Siihenkin hänen struk-
turaalinen näkemyksensä on antanut tukevan pohjan. Hänen äänneopil-
liset kirjoituksensa eivät käsittele vähäisiä detaljeja vaan itämerensuo-
malaisen äännehistorian ehkä keskeisintä kysymystä, astevaihtelua. Jo
artikkelissa ”Vepsän klusiilisysteemi” (Sananjalka 6, 1964) hän antaa
kantasuomen astevaihtelusta strukturaalisen kuvauksen järjestelmänä,
johon sisältyvät yhtä hyvin ns. radikaalinen kuin ns. suffiksaalinenkin
astevaihtelu. Kantasuomessa klusiilien edustus oli riippuvainen kolmesta
tekijästä: painoasemasta, äänneympäristöstä ja tavun laadusta. Kanta-
suomen astevaihtelu oli allofonista, eikä se vepsän edustamassa kanta-
suomen murteessa todennäköisesti koskaan muuntuyypiseksi kehitty-
nytkään. Alkuperäisen luonteisena ei astevaihtelua ole säilyttänyt mi-
kään kantasuomen tytärikielistä. ”Suffiksaalisesta astevaihtelusta”
(SUST 145, 1968) päätty näkemykseen, ettei kantasuomen astevaihtelua
voida jakaa kahtia tekemättä koko systeemille väkivaltaa.

Luento-opetuksen tueksi Eeva Kangasmaa-Minn on kautta vuosien
pyrkinyt valmistamaan oppilailleen kirjallista materiaalia. Turun yli-
opiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuissa ovat il-
mestyneet ”Suomen äännehistorian suuntaviivat” (1978, korjattu laitos

1979), ”Suomen kielen rakennepiirteet” (1984) ja ”Suomi kielikunnassaan” (1985). Ensin mainittu on tarkoitettu suomen äännehistorian luentojen tueksi ja myös jäsentäväksi oheislukemistoksi Rapolan ”Suomen kielen äännehistorian luennot” -teokseen. ”Suomen kielen rakennepiirteet” liittyy vieraiden kielten opiskelijoille suunnattuun suomen kielen rakenteen kurssiin, ”Suomi kielikunnassaan” esittelee suomen kielen opiskelijoille kieleemme omintakeisia rakennepiirteitä ja niiden historiallista taustaa.

Eeva Kangasmaa-Minnin oppikirjaset eivät ole paksuja, eivätkä hänen runsassisältöisimmäkään artikkelinsa ole pitkiä. Hänellä on taito sanoa vähässä tilassa paljon. Johdonmukainen, pelkistetty ajatuksenkehittäminen ja yksi ilmeikäs esimerkki riittävät siihen, mihin kurittomampi kirjoittaja tarvitsisi paljon sekä palstatilaa että esimerkkejä. Eeva Kangasmaa-Minn luottaa lukijan pohjatietoihin ja päättelykykyyn eikä selittele. Sen sijaan hän toisinaan värittää ilmaisuun kielikuvilla, joiden lähteitä ovat kirjallisuus, musiikki ja näyttämötaide.

Suomen Kielen Seuralla ja Sananjälalla on erityisiä syitä onnitella ja kiittää Eeva Kangasmaa-Minniä. Yksi syy on jo siinä, että hänen merkittävä työnsä suomen ja sen sukukielten tutkijana ja akateemisena opettajana on Amerikan-vuosia lukuun ottamatta liittynyt Turun yliopistoon. Toinen syy on hänen toimintansa seuran aktiivisena jäsenenä ja pitkäaikaisena sihteerinä: vuodet 1964—1969 Eeva Kangasmaa-Minn hoiti Suomen Kielen Seuran sihteerin luottamustehtävää. Erityinen ilon aihe on, että Eeva Kangasmaa-Minnin arvokas artikkelituotanto on suurelta osin ilmestynyt Sananjalassa. Artikkelien sarjan aloittaa ”Tšeremissin perfekti” Sananjalan ykkösniteessä 1959, ja tuorein on 30. niteessä ilmestynyt ”Suomalais-ugrilaisia aikasuhteita” — huomattakoon teemallinenkin konsekvenssi! Niiden väliin mahtuu viisitoista muuta artikkelia. Eeva Kangasmaa-Minn on siis julkaissut Sananjalassa seitsemäntoista artikkelia, lisäksi toistakymmentä kirja-arvostelua ja joukon katsauksia. Toivottaessaan Eeva Kangasmaa-Minnille onnea ja toimeliaita tutkimusvuosia Sananjalka uskoo saavansa edelleen olla hänen innovatiivisten kirjoitustensa julkaisufoorumi.

PÄIVI RINTALA